

необхідним умовам. У першу чергу це висока залежність громадської думки від інформації, що виходить з офіційних джерел.

Якщо ця умова виконується, то соціологічні дані, поширювані через лояльні до влади інформаційні канали сприймаються суспільством як компетентне знання, яке великою мірою відображає дійсність і заслуговує на довіру. Якщо ж рівень довіри суспільства до відповідних каналів низький, то і інформація, ними поширювана, сприймається значно критичніше.

1. Про вибори народних депутатів України [Текст]: Закон України від 25 березня 2004 року № 1665-15 (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1665-15>
2. Бабак М.П. Рейтинг як комунікативна технологія пропаганди [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1353>.
3. Нальотов Андрій. Вибірчі технології як чинник впливу на масову свідомість [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vidmagcontent.php3?m=1&n=77&c=1811>
4. Ольшанский Д.В. Политический PR [Текст] / Д.В. Ольшанский. – СПб.: Питер, 2003. – 544 с.
5. Прасюк О.В. Вибіркові соціологічні опитування громадян під час виборів як політична технологія впливу на процес формування електоральної громадської думки [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://naub.org.ua/?p=819>
6. Проскуріна О.О. Політичне маніпулювання в контексті виборчої кампанії в Україні 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Polzap_2012_6_8.pdf
7. Стоякин Василий. Манипуляция рейтингами как избирательная технология [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.analitik.org.ua/sociology-and-media/3fa8f615b1edf/>.
8. Сурмін Ю.П. Теорія громадської думки [Текст] : курс лекцій. / Сурмін Ю.П. – К.: МАУП, 1999. – 72 с.
9. Політологія: Навч. посіб. / М. П. Гетьманчук, В. К. Гришук, Я. Б. Турчин та ін.; За заг. ред. М. П. Гетьманчука. — К.: Знання, 2010. — 415 с. [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/52914-44-politichn-tehnolog.html>

The article deals with the process of manipulating public opinion by the opinion polls. Conditions of influence public opinion polls on electoral behavior and the effect public opinion polls have regarding voter behavior.

Keywords: *political manipulation, polls, respondents ranked "demobilization of the electorate."*

В статье рассмотрен процесс манипулирования общественным сознанием с помощью социологических опросов. Проанализированы условия воздействия опроса общественного мнения на электоральное поведение, а также какой эффект будут иметь результаты социологических исследований относительно поведения избирателей.

Ключевые слова: *политическое манипулирование, социологические опросы, респондент, рейтинг, «демобилизация электората».*

УДК 32 (477): 316.46

ББК 66

Тетяна Мадрига

ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ФІЗІОГНОМІКИ ПРИ ДОСЛІДЖЕННІ СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНИХ ЛІДЕРІВ В УКРАЇНІ

У статті досліджується роль невербальної комунікації у процесі вдалого позиціонування у сучасному інформаційному просторі, а також вивчається взаємозв'язок між якостями характеру людини, її зовнішністю та характером прийняття нею рішень на прикладі сучасних політичних діячів в Україні.

Ключові слова: *фізіогноміка, візуальна характеристика, політичний лідер.*

Формування самоіміджу та вміння себе позиціонувати набуло надзвичайної актуальності в останні роки. Вербальна та невербальна комунікація відіграють важливу роль у створенні привабливого образу, який би викликав позитивне сприйняття і симпатію в певній цільовій аудиторії. Однак практика показує, що саме візуальна складова, дизайн одягу і невербальна взаємодія, яка реалізується за допомогою жестів, міміки, поведінки, рухів тіла, манери триматися (кінетика), є найбільш ефективною формою спілкування. Якщо певні рухи завдяки зусиллям і кваліфікованим порадам іміджмейкерів вдається відпрацювати, щоб створити потрібний образ від самого початку контакту з аудиторією, то коректний аналіз рис обличчя та його характерних особливостей, дозволяє отримати багато інформації про людину. За таких обставин спостерігається підвищений інтерес до фізіогноміки, як галузі знань і тлумачень взаємозв'язку між тими чи іншими рисами, деталями зовнішності людини та її характером, певними якостями і емоціями. Отже, предметом вивчення фізіогноміки є обличчя людини.

У даному дослідженні мова йде про особливості фізіогномічного типування як основи визначення природних властивостей та рис обличчя, і можливості фізіогноміки щодо аналізу та прогнозування діяльності сучасних політичних діячів в Україні.

Тлумачення та інтерпретація зовнішності людини були предметом вивчення мислителів з давніх часів (Піфагор, Цицерон, Пліній-молодший, Арістотель). Піфагор, наприклад, відбирав собі для навчання тільки тих, у кого, на його думку, на обличчі відбивалася здатність до наук. Гіппократ використовував фізіогноміку для діагностування і лікування хвороб. Досі, наприклад, збереглося поняття «маска Гіппократа» – так кажуть про людину з запалими очима, гострим носом, блідою шкірою, покритою потом. Все це є симптомами перитоніту.

Арістотель вважається одним із засновників фізіогноміки, можливості якої застосовував для визначення характеру людини та виявлення її душевних якостей. Він вважав, що широкий лоб є ознакою схильності до божевілля, прямі брови властиві людям з м'яким характером, а зрощені – ознака ревнивця.

У відповідності до геометричної форми обличчя об'єкти фізіогномічного типування розділяються на такі три типи:

- доліхоцефали – індивіди з витягнутим лицем, ширина якого у співвідношенні до довжини буде менше 75 %;
- брахіцефали – індивіди з більш округлим лицем, ширина якого становить більше 80 % від довжини;
- мезоцефали – індивіди з перехідним типом обличчя, ширина якого відповідає 70–80 % його довжини.

Характерною рисою доліхоцефалів є перш за все знижена психологічна адаптивність до навколишнього середовища. Але саме в цьому і полягає їх сила. Адже замість того щоб самим пристосовуватись до середовища, такі індивіди намагаються пристосувати середовище до себе, тобто підсвідомо вдаються до нав'язування своєї волі. Саме тому більшість видатних діячів світової політики – доліхоцефали (Барак Обама, Білл Клінтон, Ніколя Саркозі, Уго Чавес). Вони досить рідко змінюють обраний шлях. До того ж такі особистості, як правило, послуговуються абстрактним мисленням, а також є більше схильними до неврозів [7].

Однією з головних властивостей брахіцефалів є хороша психологічна адаптивність та готовність до компромісів заради власної вигоди. У брахіцефалів, як правило, очі, ніс та рот розташовуються ближче один до одного, що у поєднанні з округлою формою обличчя покращує цілісність сприйняття. Брахіцефали постають типовими ситуаціоністами, чудовими оперативниками та відзначаються інтуїтивним складом розуму. Сучасні міжнародні відносини важко уявити без таких представників

даного типу, що постають чудовими комунікаторами та майстрами переговорів, як Сільвіо Берлусконі, Ангела Меркель, Кім Чен Ір тощо.

Виходячи з того, що мезоцефали об'єднують в собі два попередніх типи, їх психологічна характеристика буде наближатися до пропорційної норми співвідношення якостей доліхоцефалів та брахіцефалів та залежатиме від домінування одного з даних двох типів в особистості. Як правило, мезоцефали є більш збалансованими особистостями у сенсі сприйняття, відтворення та рефлексування [3]. У сучасній політиці мезоцефальні особистості представлені Гордоном Брауном, Володимиром Путіним, Олександром Лукашенком та іншими.

Важливими елементами фізіогномічного типування є форма обличчя, очі, лоб, брови, підборіддя, ніс, рот, вилиці, вуха.

Кругла форма обличчя належить, як правило, добрим людям, готовим прийти на допомогу. Вони уникають конфліктів та є миролюбивими. Квадратна форма лиця належить прямолінійним, цілеспрямованим, строгим людям, які не терплять заперечень. Люди із трикутною формою обличчя є розумними і талановитими, однак часто схильні до егоїзму та егоцентризму. Трапецієвидна форма обличчя належить інтелекгентним людям, які прагнуть кар'єрного зростання та швидко сприймають нову інформацію.

Очі, як «дзеркало душі», відображають особливості світосприйняття людиною об'єктивної реальності та специфіки побудови планів на майбутнє. Маленькі очі належать замкнутим в собі людям, великі – особам, схильним до лідерства. Бігаючі очі вказують на хитрих людей з поганими думками.

В фізіогноміці по формі і висоті лобу характеризують життєву силу людини, її інтелектуальні здібності. Однак «читати» характер по лобі потрібно виключно тоді, коли людина перебуває в стані спокою. Морщини на лобі визначають темперамент людини. Брови людини дають інформацію про її характер, репутацію, досягнення, стремління прославитися та відображають взаємозв'язок з оточуючими.

Ніс свідчить про розум, особливості роботи з інформацією та пізнавальні можливості. Чим довший ніс, тим більше інтелектуальна людина. Чим ширший ніс тим стійкіша людина. Рот, відповідно до людської фізіології, завжди відповідав за захоплення їжі. Відповідно у індивідів із розвинутим та великим ротом прослідковується чітко виражена, підсвідома настанова на захоплення, привласнення та присвоювання. Це стосується абсолютно всього: влади, слави, грошей, любові тощо. Особи з невеликим ротом мають менше амбіцій, однак схильні до підступності, вони готові задовільнитись меншим, але не будуть брати будь-що.

Підборіддя є показником витримки, стійкості та концентрації. Прямим еквівалентом ударної та просувної сили, закладеної від народження, є нижня щелепа. Цей факт обумовлений еволюційним розвитком людства, під час якого нижня щелепа як єдина рухлива кістна частина черепа, озброєна зубами, відігравала роль головного інструменту захоплення здобичі [2, с. 215].

Ширина щелепи також визначає мобільність та рухливість нервової системи і відповідає за загальну витривалість, особливо якщо йдеться про непрямі зіткнення. В генетичному плані ширина щелепи визначає загальну спроможність нервової системи протидіяти сильним зовнішнім подразникам, що у житті виражається у витримці та холонокровності в умовах психологічних навантажень. Інша якісна характеристика щелепи – її довжина, тобто відстань від нижньої губи до кінця підборіддя. За цією ознакою визначаються вкрай цілеспрямовані, рішучі та тверді характером особистості [7].

Вилиці відповідають за комунікабельність та контактність людини з іншими, готовність до обміну інформацією. Люди з чітко вираженими вилицями люблять спілкуватися, а люди зі слабо вираженими вилицями – мало контактні.

Отже, застосуємо можливості фізіогноміки при характеристиці таких політичних лідерів як Петро Порошенко, Віталій Кличко, Арсеній Яценюк, Олег Ляшко та Семен Семенченко.

Петро Олексійович Порошенко – український політик, підприємець, народний депутат України 3-го, 4-го, 5-го і 7-го скликань, міністр економічного розвитку і торгівлі України (з 23 березня до 24 грудня 2012 року), міністр закордонних справ України (9 жовтня 2009 — 11 березня 2010), член Ради Національного банку України (2007–2014), 5-й Президент України (з 7 червня 2014 року).

У Петра Порошенка квадратне обличчя, що свідчить про мужність, силу волі, суворість та впертість його власника. Цю форму обличчя мають лідери і бійці. Такі люди енергійні, наполегливі, допитливі, рішучі, стабільні, непохитні, наполегливі і вперті. Вони мужні, працьовиті, прагнуть до успіху і загального визнання. Ці люди підпорядковують собі оточуючих і вдома, і на роботі.

Квадратне підборіддя свідчить про те, що такі люди є розсудливими ораторами, які стоять на своїх позиціях та намагаються першими не вплутуватись у конфлікт, діють з позиції захисту [6].

Незважаючи на нервову роботу, у П. Порошенка гладкий лоб, який свідчить про хороше дитинство, відмінне здоров'я та великі шанси кар'єрного зростання. П. Порошенко – один з найбагатших політиків України, який відкрито і з гордістю нарощував свій капітал (кондитерський бізнес «Roshen», авто концерн «Богдан», «5 канал»), пересідаючи з одного урядового крісла в інше. Однак це не стало перешкодою на шляху закріплення за собою іміджу успішної людини, вдалого організатора та управлінця.

Його мислення має практичну спрямованість, відрізняється креативністю в тактичних питаннях. В нього є розвинена інтуїція, яка здебільшого проявляється при вирішенні короткострокових завдань. Даний тип мислення можна охарактеризувати як практичний, творчий, структурований. При реалізації проектів, проявляє жорсткість і цілеспрямованість, стоїть на своєму [6].

Ідеально прямий ніс – ознака спокою, покірливості і терпіння. А носогубні зморшки, присутні на обличчі П. Порошенка підтверджують його комунікабельні якості.

Злегка закруглені брови, віддалені від очей, що опускаються вниз по краях, говорять про великодушність, щирість. Щільність брів свідчить про те, що їх власнику приходить вирішувати багато завдань.

Правильно окреслені губи, які стискаються без жодного примусу, характеризують людину тверду, розсудливу і обережну. А опущені кутики губ підкреслюють чуттєвість натури. Тонкі губи є ознакою великої внутрішньої напруженості, яка періодично виливається гнівом на близьке оточення. Невротик: схильний до переживань подій всередині себе, не виносячи їх на загальне обговорення. «Подовжувачі» (глибокі складки шкіри, що йдуть в низ від куточків рота) свідчать про хижацькі якості, навички захоплення і утримання. У матеріальній сфері життя, це проявлено у вигляді вміння формувати свій фінансово-промисловий пул, відстоювати і збільшувати свою територію [9].

Віталій Кличко – український боксер, політик, громадський діяч, меценат, народний депутат України 7-го скликання, голова фракції політичної партії «УДАР» у Верховній Раді. З 5 червня 2014 року — Київський міський голова. З 25 червня 2014 року — Голова Київської міської державної адміністрації.

У Віталія Кличка продовгувате обличчя, яке характеризує його як інтелектуальну, врівноважену, чутливу людину. У нього голова довгастої форми, що є ознакою розвиненого інтелекту і врівноваженості.

Горизонтальні зморшки на лобі свідчать, що людина може досягти значних успіхів у житті, а досягнення Віталія Кличка у спортивній та політичній сфері не викликають сумнівів. Будучи чемпіоном світу із боксу у важкій ваговій категорії, він зумів досягти успіху і в політиці. Якщо спочатку спостерігалась тільки активізація публічної діяльності В. Кличка, то згодом він стає політиком в буквальному розумінні цього слова, очоливши партію «УДАР», яка отримувала значну прихильність електорату на парламентських виборах, та ставши Київським міським головою в червні 2014 р.

Великі, очі характеризують людину передбачливу, терплячу і цілеспрямовану. Контрастно виділені надбрівні дуги видають його напористість, а прямота погляду – прагнення і цілеспрямованість. Густі брови, що наближаються до очей, означають твердий характер, розсудливість і прямодушність. Маленька мочка вуха вказує на недалекоглядність.

Трохи припухла верхня губа свідчить про надійний характер і готовність йти на компроміс. Форма нижньої щелепи говорить про витривалість Віталія Кличка, а нижня частина вилиць – переважання вольових характеристик, жорсткості характеру і твердості рішень [9].

Арсеній Яценюк – український політик, чинний Прем'єр-міністр України.

У А. Яценюка трапецієвидне обличчя з трохи завуженим, але не гострим підборіддям, що свідчить про інтелігентність та чуттєвість. Така людина легко вирішує поставлені перед ним завдання і, як правило, орієнтується на досягнення успіху. У нього генетично закладена велика потреба до загального визнання власної персони, тяжіння до публічності й популярності, значні его-запити. Любить слухати похвалу й компліменти. В А. Яценюка чудова здатність до аналізу довгострокової стратегії, а у своїй діяльності більше робить ставку не на поточну ситуацію, а на місяці й роки вперед [1].

Лоб є індикатором стилю мислення і підходу до вирішення проблем. У А. Яценюка високий лоб, який є ознакою розвинутої сфери сприйняття. В таких людей інтелектуальна робота не викликає страху. Наявність горизантольних зморшок, які знаходяться ближче до брів, є ознакою глибокого розуму. У А. Яценюка низькі брови, які є ознакою швидкості розуму, дій, здатності швидко обробляти інформацію. Такі люди експресивні, часто перебивають співрозмовника, не відкладають на потім роботу, яку потрібно виконати. Роздвоєний підборідок означає капризність. У нього маленький рот і пухкі губи. Це характеризує його як гурмана, і в той же час в ньому присутня необґрунтоване нахабство: він просто приходить і бере те, що йому хочеться [8].

Олег Ляшко – український політик, народний депутат України, лідер «Радикальної партії Олега Ляшка».

У О. Ляшка округле обличчя з трапецієвидним підборіддям. Форма щелепи розповідає про його впертість і стійкість у поєднанні з цілеспрямованістю в досягненні мети. Проявляє завзятість у відстоюванні своїх ідеологічних цілей. Йому необхідно постійно перебувати в русі. Наприклад, у нього є потреба постійно з кимось вести переговори, проводити наради, шукати і проговорювати різні варіанти одного і того ж.

У нього високий, широкий, округлий, трохи скошений лоб. Це досить імпульсивна людина з методичним мисленням. Для нього, дуже важливо мати можливість доносити до слухача свої ідеї, які б відокремлювали його від інших політичних лідерів. Однак його ідеї можуть бути самоціллю, тобто у нього може не бути потреби в їхній реалізації.

Лінія волосся широка, але переходить в півколо, що свідчить про те, що людина кидає слова на вітер, але виходить «сухою» з будь-якої ситуації. У нього досить великий творчий потенціал. О. Ляшко здатен дивитися на ситуацію під різними кутами, бачити ситуацію в цілому.

У О. Ляшка розріджені в кінці брови, що свідчить про те, що він часто не завершує справи до кінця. Проте він здатен підлаштовуватися під емоції і стан іншої людини, вміє діяти у відповідності з обставинами. Швидко переключається між завданнями. Схильний до театральності, позерства, демонстративної і зухвалої поведінки. При цьому в нього емоційна харизма доволі слабка, однак саме завдяки їй вдається переконувати аудиторію.

Опуклі очі відображають швидку реакцію на зовнішні подразники та здатність до оперативного прийняття рішень на основі власного досвіду та розуміння ситуації. Може ігнорувати переживання іншої людини, але все, що стосується його особистості, сприймає болісно. Ніс проявляє в ньому маніпулятора. Він прораховує стосунки, продумує, як люди поведуться в тих чи інших ситуаціях [5].

Хвиляста лінія рота є ознакою швидкої зміни темпу мовлення. При цьому він підбирає слова, грає ними. Йому властива зміна настрою, часті емоційні перепади. А «галочка» на верхній губі говорить, що людина може увійти в глибоку депресію. Зміщена вправо нижня губа свідчить про підвищений контроль власних дій, пов'язаних з захопленням та споживанням. О. Ляшко часто стискає губи догори, демонструючи зарозумілість і претензію на увагу до власної персони. Подібне відбувається, коли в дитинстві, людині бракувало уваги, не визнавалися його заслуги, не стимулювався особистий розвиток. У таких випадках, дитина починає створювати інформаційні приводи, привертає до себе увагу, через пустощі, конфлікти, бійки, демонструє зухвалу поведінку.

Маленька мочка вуха свідчить про те, що людина не вміє чекати, спочатку робить, а потім думає і часто шкодує про зроблене. Він недалекоглядний, живе сьогоdnішнім днем. Любить обіцяти і відкладати на потім, любить надихнути, вміє пристосуватися до нових умов та людей.

Семен Семенченко, народний депутат Верховної Ради України 8 – го скликання, командир батальйону «Донбас» є власником асиметричного обличчя, що свідчить про те, що права півкуля мозку, а відповідно емоції та уява, очевидно домінують над логікою і організацією. Піднятий кут правого ока є ознакою того, що людина досить оптимістична у відносинах і особистих справах. Незважаючи на це, дивиться на свою перспективу в роботі і в громадській сфері з песимізмом та настороженістю. Широка верхня зона голови може свідчити або про те, що він прихильник логіки і міркувань, або про вроджені/спадкові патології.

Випуклий лоб свідчить про розвинену уяву та прагнення до оригінальності. Висота розташування брів над очима розповідає нам про наявність особливостей пам'яті, заснованої на емоційному сприйнятті. А також говорить про те, що у нього немає особливої практики, щоб миттєво оцінювати ситуацію.

Кут нахилу очей може свідчити про те, що Семен Семенченко завжди живе в передчутті та очікуванні труднощів і проблем. Тому поводить себе акуратно і обережно. Асиметрія очей також говорить про його стресові думки, які пов'язані з професійними проблемами. Нависла шкіра на повіках вказує на надмірну зосередженість на зовнішньому світі. Через це він частенько забуває про відпочинок і здорове харчування.

Форма носа також говорить про його емоційність. До того ж у нього присутня така риса характеру як марнославство. Він любить, коли хвалять за його роботу. Своїй роботі він віддає досить велику кількість часу і зусиль. Також його ніс говорить про те,

що він не любить працювати поодиноці. Від самотності у нього з'являється відчуття дискомфорту.

У Семена Семенченка вуха невеликого розміру. Щоб досягти успіху таким людям як правило, доводиться багато і наполегливо працювати, а це часто зумовлює постійне інформаційне перевантаження.

Розмір і розташування рота може свідчити, що перед нами інтроверт (замкнутий, уразливий, занурений у себе, насилу встановлює контакти). Зімкнутість губ визначає його як людину, яка намагається за будь-якої можливості зберегти свою дистанцію від інших, а форма підборіддя характеризує його намагання уникнути конфліктних ситуацій та відкриті протистояння [4].

Таким чином, фізіогноміка дає можливість отримати широкий спектр інформації про людину. Знання ознак та виявлення певних закономірностей фізіогномічного аналізу відкривають нові горизонти в дослідженні особистісних характеристик людини, визначенні її рис характеру та особливостей міжособистісної взаємодії. Наразі можливості фізіогноміки постійно зростають, оскільки активно використовуються іміджмейкерами, політтехнологами для психологічного аналізу та прогнозування діяльності політичних діячів, з метою побудови ефективної стратегії виборчої кампанії тощо.

1. Арсеній Яценюк. Фізіогномічний аналіз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vysnovky.com/detector/physiognomy/2322-arsenii-yacenyuk-phizio>

2. Борих Н. И. Основы физиогномики / Н. И. Борих. – М. : АСТ, 1999. – 310 с.

3. Признаки неврозів [Електронний ресурс] / «Психологія» – Режим доступу до матеріалу : <http://>

4. Прозорова М. Фізіогноміст про Семена Семенченка: боїться залишатися сам і чекає від долі підступу [Електронний ресурс] / М. Прозорова // Комсомольська правда. – 2014. – 18 вересня. – Режим доступу: <http://kp.ua/politics/470660-fyzyohnomyst-o-semene-semenchenko-boysia-ostavatsia-odyn-y-zhdet-ot-sudby-podvokhov>

5. Про що розповіло обличчя Ляшка фізіогномісту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.depo.ua/ukr/life/pro-shcho-rozpovilo-oblichchya-lyashka-fiziognomistu-07112015100000>

6. Про що розповіло обличчя Порошенка фізіогномісту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.depo.ua/ukr/life/pro-shcho-rozpovilo-oblichchya-poroshenka-fiziognomistu-31102015105700>

7. Романенко Ю. В. Практичне застосування фізіогномічного аналізу політичних лідерів у міжнародних відносинах [Електронний ресурс] / Ю. В. Романенко, К. Г. Чижик // Панорама політологічних студій. – 2012. – Вип. 8. – С. 23-30. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pps_2012_8_5.pdf

8. Складений психологічний портрет Яценюка і Тимошенка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lifenews.ru/news/131372>

9. Фізіогноміка повідала про характер Порошенко та Кличко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.siteua.org/>

This paper examines the role of nonverbal communication in the successful positioning in today's information space and study the relationship between the qualities of human nature and its appearance on the example of modern politicians in Ukraine.

Key words: *physiognomy, visual characteristics, political leader.* В статті досліджується роль невербальної комунікації в процесі удачного позиціонування в сучасному інформаційному просторі, а також вивчається взаємозв'язок між якостями характеру людини та його зовнішністю на прикладі сучасних політичних діячів в Україні.

Ключевые слова: *физиогномика, визуальная характеристика, политический лидер.*